

Sborníkové stati mohou vyvolat plodnou diskusi nejen mezi metodiky, ale i mezi všemi účastníky výuky cizích jazyků, takže užitečnost publikace je nesporná. Jen občas recenzenta zarazí, když se u některých autorů vyskytuje výklad běžně používaných metod pod jinými jakoby inovačními termíny.

Miroslav Zahrádka

Wollmanovo Slovinské drama slovinšsky

Wollman, F.: Slovenska dramatika. Přeložil a úvod a studii o autorovi napsal Andrijan Lah. Slovenski gledališki muzej, Ljubljana 2004, 407 s.

Letos uplyne osmdesát let od doby, kdy významný literární slavista, teatrolog a dramatik Frank Wollman (1888-1969) vydal svou první souhrnnou práci o slovinské dramatice *Slovinské drama* (Bratislava 1925, fakticky začátkem 1926). Jak její autor v úvodu uvádí, byla to *první prezentace obsahového jádra a vývoje, první syntéza motivů a idejí v slovinské dramatice*. Podobný přehled Slovinci do té doby ani mnohem později (do počátku 70. let 20. stol.) neměli. Spolu s přehledem vývoje srbského, charvátského (*Srbochorvatské drama. Přehled vývoje do války*, 1924, a časopisecká studie *Desetiletí srbochorvatské dramatiky 1914-1924*, 1925) a bulharského (*Bulharské drama*, 1928) tvořila Wollmanova monografie součást jeho pozdější syntézy *Dramatika slovanského jihu* (1930), jež v níž poprvé u nás podávala do té doby nejuplněnější informace o *motívech a myšlenkách* jihoslovanského divadla a dramatu. Přitom F. Wollman pod pojmem Jihoslované, jihoslovanský řadil také Bulhary.

Wollmanova monografie o slovinské dramatice zůstávala osm desítek let slovinským zájemcům o divadlo a dramatiku neznámá. Zřejmě zapadl návrh Ivana Laha v první slovinské zprávě o Wollmanově knize v Divadelním listu lublaňské činohry z roku 1925/26, v níž navrhoval přeložit Wollmanovo dílo do slovinštiny. Díky *Slovinskému divadelnímu muzeu v Lublani (Slovenski gledališki muzej)* nyní Slovinci splatili našemu teatrologu svůj dluh. Pod mírně pozměněným a přesnějším názvem *Slovenska dramatika* (Ljubljana 2004, 407 stran) ji přeložili do slovinštiny. Překlada se ujal Andrijan Lah, který napsal úvod a studii o F. Wollmanovi a překlad opatřil soupisem slovinských divadelních her, o nichž se Wollman zmiňuje ve své knize. Vytvořil tak jedinečné dílo, které nesporně obohatilo slovinskou teatrologickou literaturu.

Ve studii *Fenomén Wollman* (s. 7-16) překladatel Andrijan Lah velmi zevrubně pojednal o do té doby existujících slovinských dílčích příspěvcích o divadle a dramatu. Uvedl podněty a důvody, které českého slovenistu a slavistu vedly ke zpracování slovinské dramatiky a stručně se zmínil o Wollmanově životě a jeho rozsáhlém teoreticko-metodologickém, literárně historickém, komparatistickém a teatrologickém díle. Je sympatické, že se A. Lah zmiňuje mj. také o Wollmanových literárně uměleckých pracích, např. o básnické (jako třicetiletý vydal básnickou sbírku *Bludný kámen*) a dramatické tvorbě (málo se dnes ví, že kromě trilogie dramát spjatých s Velkou Moravou, napsal Wollman dalších devět dramát, z nichž *Abrahamův oltář* je pentalogií). A. Lah sleduje a hodnotí slovinské zprávy, glosy a kritické recenze, které vyšly v meziválečných letech. Hodnotily autorův tvůrčí postup, nesmírnou práci spjatou se studiem, tříděním a hodnocením obrovského množství materiálu, široký slovanský záběr a srovnávací princip, kterým Wollman prokázal hluboké

znalostí české a evropské dramatické tvorby (srovnávání her slovinských autorů např. s dramaty F. Schillera, A. Jiráska, bratří Mrštíků aj.). Jedni psali o epochálním díle o slovinském dramatu a o první celistvé studii o slovinském dramatu a divadle. Obdivovali *energii českého kulturního pracovníka, který veškerou látku probral a přehodnotil*. A. Lah se ovšem dále zmiňuje, že Wollmanovo dílo nebylo ve Slovinsku přijato bez výhrad, že mu z různých, spíše názorových než literárně kritických pozic vytýkali mj. *literární panslavismus*.

Jak A. Lah ve své stati uvádí, po roce 1945 vyšly ve Slovinsku o Wollmanovu Slovinském dramatu pouze dvě zmínky nejpovolnějších autorů. Teatrolog France Koblar ve svém důkladně zpracovaném díle *Slovenska dramatika I (1972)* v úvodu píše, že Wollmanovo dílo má *neocenitelnou hodnotu sebraným materiálem* a že to jsou ve skutečnosti *dějiny dramatu a divadla*.

Nejvýznamnější slovinský historik divadla a česko-slovinských styků v oblasti divadla a dramatu Dušan Moravec psal o Wollmanově knize již ve své práci *Gledališki obiski (1962)*. Zmiňuje se v ní o své návštěvě u Wollmanů v Praze v roce 1961, kdy se ho zeptal, jak vznikala jeho vědecká díla o dramatice jižních Slovanů. F. Wollman mu mj. odpověděl: *„Tenkrát jsem byl mladý a věděl jsem, jak si dobře zorganizovat čas. Ve vídeňských knihovnách jsem si přečetl veškeré materiály, které tam byly přístupné. Nejprve jsem psal do měst, kam jsem měl v úmyslu jet bádát, a tam mi připravili veškerý materiál. Když jsem přijel např. do Sofie, řekli mi: celá knihovna pracuje jen pro vás.“* Podrobněji psal o F. Wollmanovi a jeho teatrologických pracích D. Moravec v monografii *Vezi med slovensko in češko dramo (1963)*. A ve své nejnovější knize *Temelji slovenske dramaturgije (1990)* Dušan Moravec mj. napsal, že vydání Wollmanovy monografie bylo v té době epochální, třebaže to byl pouze ojediněle hodnocený a uznávaný čin. Jestliže v době svého vydání byla Wollmanova práce základní knihou o slovinské dramatice, pak dnes znamená jedno z vrcholných děl ve vzájemných česko-slovinských kulturních stycích.

Překladatel A. Lah doplnil nejen rejstřík, který pro Wollmanovo vydání připravila Nina Wollmanová, nýbrž připojil velmi cenný soupis názvů a autorů všech slovinských divadelních her, dramatizací a libret, o nichž se F. Wollman ve své knize zmiňuje. Stal se tak spoluvůrcem jedinečného komplexního moderního díla o dějinách slovinské dramatiky, jehož autorem byl slavista, jugoslavista, slovenista a teatrolog Frank Wollman.

Ivan Dorovský

Nejen o literatuře

Červeňák, A.: Ruská literatura v súčasnom svete. Bratislava-Nitra 2005, 184 stran.

Prof. PhDr. Andrej Červeňák, DrSc., je jedním z nejvýkonnějších a nejagilnějších slovenských rusistů, jedním z hybatelů tamní rusistiky. Jeho zájem patří nejen klasické ruské literatuře – za nejnámější lze zřejmě považovat jeho práce o F. M. Dostojevském – ale literárnímu a kulturnímu dění obecně. Právě o tom ke čtenáři promlouvá i *Ruská literatura v súčasnom svete* prezentující výběr autorových statí, zčásti již uveřejněných, seřazených do tří oddílů: *Problémy revalorizácie, Trvalé hodnoty a Problémy poetiky*.

A. Červeňák svoji knihu otevírá krátkou obzorovou statí *Národná sebaidentifikácia a ruská kultúra*, ve které si všimá role ruské kultury v současném světě a nezapomíná zmínit nejen její „trvalé hodnoty“, ale i fakt, že je jedním z klíčů k otevření ruského trhu, tedy